

INTERNI DATOVA REPREZENTACE A SUBSTITUCE

– Interni datova reprezentace

```
> pol := x^4 + x^3 - x^2 - x;
```

$$pol := x^4 + x^3 - x^2 - x$$

```
> subs(1=7, pol);
```

$$7x^4 + 7x^3 - x^2 - x$$

```
> whattype(pol);
```

+

Pomoci nops získáme počet scitancu.

```
> nops(pol);
```

4

Posloupnost komponent (operandu) získáme procedurou op.

```
> op(pol);
```

$$x^4, x^3, -x^2, -x$$

Nyni si vsimneme kazdeho clenu zvlast.

```
> `prvni clen` := op(1, pol);
```

prvni clen := x^4

Na prvni operand se muzeme odkazat i pomoci

```
> op(pol)[1];
```

x^4

```
> whattype(%);
```

^

```
> dismantle(x^4);
```

```
PROD(3)  
  NAME(4): x  
  INTPOS(2): 4
```

Symbol ^ predstavuje datovy typ power (mocnina), pokud je exponent typu numeric, Maple provadi automaticke zjednoduseni na typ product (soucin).

```
> dismantle(x^a);
```

```
POWER(3)  
  NAME(4): x
```

NAME(4): a

> op(op(pol)[1]);

$x, 4$

> op([1,1],pol),op([1,2],pol);

$x, 4$

> `treti clen`:=op(3,pol);

$treti clen := -x^2$

> dismantle(`treti clen`);

SUM(3)
PROD(3)
NAME(4): x
INTPOS(2): 2
INTNEG(2): -1

> op(`treti clen`);

$-1, x^2$

> `ctvrty clen`:=op(4,pol);

$ctvrty clen := -x$

> op(`ctvrty clen`);

-1, x

```
> op([4, 2], pol);
```

x

```
> whattype(%);
```

symbol

Podobnym zpusobem muzeme v Maplu rozebrat jakykoliv vyraz, nejen polynomy. Musime vsak neustale byt vedomi, ze identicke podvyrazy jsou interne ulozeny pouze jednou.

```
> dismantl(pol);
```

```
SUM(9)
  PROD(3)
    NAME(4): x
    INTPOS(2): 4
  INTPOS(2): 1
  PROD(3)
    NAME(4): x
    INTPOS(2): 3
  INTPOS(2): 1
  PROD(3)
    NAME(4): x
    INTPOS(2): 2
  INTNEG(2): -1
  NAME(4): x
  INTNEG(2): -1
```

Vidime take, ze delka datoveho vektoru pro promennou je 4 - krome jmena promenne

jeden ukazatel urcuje, ze promenna je nevyhodnocenna a druhy, ze nema zadne atributy.

```
> dismantle(x-5);
```

```
SUM(5)  
NAME(4): x  
INTPOS(2): 1  
INTNEG(2): -5  
INTPOS(2): 1
```

```
> dismantle(x^2*y^3*z^4);
```

```
PROD(7)  
NAME(4): x  
INTPOS(2): 2  
NAME(4): y  
INTPOS(2): 3  
NAME(4): z  
INTPOS(2): 4
```

Tento priklad ukazuje, ze pouziti datoveho typu PROD je z pametoveho hlediska vyhodnejsi, nez kombinace datovych typu POWER a PRODUCT.

Odhadnete vysledek nasledujici substituce:

```
> pol2:=Pi*x+x+1;
```

$$pol2 := \pi x + x + 1$$

```
> dismantle(pol2);
```

```

SUM(7)
  PROD(5)
    NAME(4): Pi #[protected]
    INTPOS(2): 1
    NAME(4): x
    INTPOS(2): 1
  INTPOS(2): 1
  NAME(4): x
  INTPOS(2): 1
  INTPOS(2): 1
  INTPOS(2): 1

```

```
> subs(1=3, pol2);
```

$$3\pi^3 x^3 + 3x + 9$$

```
> nops(pol2); op(pol2);
```

3

$\pi x, x, 1$

```
> whattype(op(1, pol2));
```

*

```
> op(op(1, pol2));
```

π, x

Dale si vsimneme interni reprezentace racionalni lomene funkce.

```
> r := (y^2-1) / (y-1);
```

$$r := \frac{y^2 - 1}{y - 1}$$

```
> type(r, 'ratpoly');
```

true

```
> whattype(r);
```

*

```
> op(r);
```

$$y^2 - 1, \frac{1}{y - 1}$$

```
> op(2, r);
```

$$\frac{1}{y - 1}$$

```
> whattype(%);
```

^

```
> op(%%);
```

$$y - 1, -1$$

```
> normal(r);
```

$$y + 1$$

```
> dismantle(r);
```

```
PROD(5)
  SUM(5)
    PROD(3)
      NAME(4): y
      INTPOS(2): 2
      INTPOS(2): 1
      INTNEG(2): -1
      INTPOS(2): 1
    INTPOS(2): 1
  SUM(5)
    NAME(4): y
    INTPOS(2): 1
    INTNEG(2): -1
    INTPOS(2): 1
  INTNEG(2): -1
```

Opet vidime, ze interni datova struktura se lisi od externi, zobrazene na obrazovce.

Racionalni funkce je soucinem citatele a jemnovatele umocneneho na -1.

```
> r := (sin(x)^2 - 1) / (sin(x) - 1);
```

$$r := \frac{\sin(x)^2 - 1}{\sin(x) - 1}$$

```
> type(r, 'ratpoly');
```

false

```
> type(r, `ratpoly`(`integer`,  
sin(x)));
```

true

```
> dismantle(r);
```

```
PROD(5)  
  SUM(5)  
    PROD(3)  
      FUNCTION(3)  
        NAME(4): sin #[protected, _syslib]  
        EXPSEQ(2)  
          NAME(4): x  
          INTPOS(2): 2  
        INTPOS(2): 1  
        INTNEG(2): -1  
        INTPOS(2): 1  
      INTPOS(2): 1  
    SUM(5)  
      FUNCTION(3)  
        NAME(4): sin #[protected, _syslib]  
        EXPSEQ(2)  
          NAME(4): x  
          INTPOS(2): 1  
          INTNEG(2): -1  
          INTPOS(2): 1  
        INTNEG(2): -1
```

R je racionalni funce v "promenne" $\sin(x)$ s racionalnimi koeficienty.

```
> normal(r);
```

$\sin(x) + 1$

Maple povazuje r za zobecnenu racionalni

funkci.

**Procedura normal automaticky "uzavira"
funkci sin(x) pouze do jmena, provede
zjednoduseni**

**a opet fci sin(x) "otevira". Obdobne se chova i
procedura factor.**

– Substitute

**Nejjednodussi formou substitute je prikaz
subs(promenna=hodnota, vyraz).**

```
> subs(x=0,  
      cos(x)*(sin(x)+x^2+1));
```

cos(0)(sin(0)+1)

**Vysledek je zjednodusen, ale ne automaticky
vyhodnocen.**

```
> eval(%);
```

1

Nasobne substitute

```
> expression:=1+tan(x)^2;
```

$$\text{expression} := 1 + \tan(x)^2$$

```
> subs(tan(x)=sin(x)/cos(x),  
sin(x)^2=1-cos(x)^2,  
expression);
```

$$1 + \frac{1 - \cos(x)^2}{\cos(x)^2}$$

```
> normal(%);
```

$$\frac{1}{\cos(x)^2}$$

V tomto prípade se nejdrive provede prvni substituce a v ziskanem vyrazu nasledne substituce druha. Tomuto zpusobu se rikaz posloupnost substituci.

Druhym zpusobem je tzv. soucasna substituce, substitucni rovnice v tomto prípade uzavreme do slozenych zavorek ({}).

```
> subs({x=y, y=z}, x*y^2);
```

```
#soucasna substitute
```

$$y z^2$$

```
> subs(x=y, y=z, x*y^2);  
#posloupnost substituci
```

$$z^3$$

```
> subs(a=b, b=c, c=a, a+2*b+3*c);
```

$$6 a$$

```
> subs({a=b, b=c, c=a},  
a+2*b+3*c);
```

$$b + 2 c + 3 a$$

Muzeme provadet substitute i za casti vyrazu. Podminkou provedeni je to, za Maple internerne rozezna "podvyraz" (jako vystup procedury op).

```
> expr1:=x*y+z; expr2:=x*y*z;  
expr3:=(x*y)^2;
```

expr1 := x y + z

expr2 := x y z

expr3 := x² y²

> subs(x*y=product, expr1);

product + z

> subs(x*y=product, expr2);

x y z

> subs(x*y=product, expr3);

x² y²

> op(expr1);

x y, z

> op(expr2);

x, y, z

> op(expr3);

$$x^2, y^2$$

Muzeme pouzit proceduru algsubs:

```
> algsubs(x*y=product, expr2);
```

z product

```
> algsubs(x*y=product, expr3);
```

product²

nebo pouzit proceduru applyrule (stanovit pravidla, ktere "aplikujeme" na vyraz):

```
> applyrule(x*y=product, expr2);
```

z product

```
> applyrule(x*y=product, expr3);
```

$$x^2 y^2$$

Procedura algsubs (algebraic substitution) funguje i pro casti souctu a neni tak uzce spjata s interni strukturou jako subs.

```
> vyraz:=a+b+c;
```

$$\mathit{vyraz} := a + b + c$$

> subs(a+b=d, vyraz);

$$a + b + c$$

> algsubs(a+b=d, vyraz);

$$d + c$$

> p:=a+2*b+3*c;

$$p := a + 2b + 3c$$

> applyrule(a+b=d, p);

$$a + 2b + 3c$$

> algsubs(a+b=d, p);

$$b + d + 3c$$

Prikaz eliminoval a, chceme ale eliminovat b.

Jako dalsi argument procedury algsubs muzeme zadat poradi (usporadani) promennych.

> algsubs(a+b=d, p, [b, a]);

$$-a + 2d + 3c$$

Dalsim volitelnym parametrem je 'exact':

```
> algsubs(a+b=d, p, 'exact');
```

$$a + 2b + 3c$$

```
> algsubs(a+b=d, 2*a+2*b+3*c, 'exact');
```

$$2d + 3c$$

Dalsi moznosti, jak provadet substitute, je nahrazovat primo operandy mapleovskeho vyrazu. K tomu slouzi procedura subsop:

**subsop(cislo_operandu1=nahrada1,
cislo_operandu2=nahrada2,vyraz)**

Substitute se provadi pouze na dane urovni (hloubce).

```
> vyraz:=x^2+x+1/x;
```

$$vyraz := x^2 + x + \frac{1}{x}$$

```
> subsop(3=y, vyraz);
```

$$x^2 + x + y$$

```
> subsop(1=z, 2=y, vyraz);
```

$$z + y + \frac{1}{x}$$

```
> subs(x=y, vyraz);
```

$$y^2 + y + \frac{1}{y}$$

Dalsi vyhodou procedury subsop je to, ze nemusime opisovat

dlouhe casti vyrazu, ktere chceme nahrazovat.

```
> soucin := (x^2 + y^2 + 2*x*y) *  
((x+y)^2 + 1);
```

$$\mathbf{soucin := (x^2 + y^2 + 2xy)((x+y)^2 + 1)}$$

```
> factor(soucin);
```

$$(x + y)^2 (x^2 + y^2 + 2xy + 1)$$

```
> subsop(1=factor(op(1, soucin)),  
soucin);
```

$$(x + y)^2 ((x + y)^2 + 1)$$

```
> applyop(factor, 1, soucin);
```

$$(x + y)^2 ((x + y)^2 + 1)$$

**applyop(funkce, index, vyraz) je to same, jako
subsop(index=funkce(op(index, vyraz)),
vyraz).**

```
> vyraz := (x^2 + 2*x + 1)^2 + (x^2 - 2*x + 1  
)^2;
```

$$vyraz := (x^2 + 2x + 1)^2 + (x^2 - 2x + 1)^2$$

```
> factor(vyraz);
```

$$2x^4 + 12x^2 + 2$$

```
> op(vyraz);
```

$$(x^2 + 2x + 1)^2, (x^2 - 2x + 1)^2$$

```
> subsop(1=factor(op(1,vyraz)),  
2=factor(op(2,vyraz)), vyraz);
```

$$(x + 1)^4 + (x - 1)^4$$

Tohoto zjednoduseni muzeme dosahnout s pomoci procedury map, ktera aplikuje prikaz na vsechny operandy daneho vyrazu (na kazdy zvlast).

```
> map(factor, vyraz);
```

$$(x + 1)^4 + (x - 1)^4$$

Zjednoduseni z prvniho prikladu je mozno dosahnout i nasledujicim postupem:

```
> soucin;
```

$$(x^2 + y^2 + 2xy)((x + y)^2 + 1)$$

```
> subs(x+y=z, soucin);
```

$$(x^2 + y^2 + 2xy)(z^2 + 1)$$

```
> factor(%);
```

$$(x + y)^2 (z^2 + 1)$$

> subs (z=x+y , %) ;

$$(x + y)^2 ((x + y)^2 + 1)$$

Toto je velmi casto pouzivana technika pri upravach vyrazu.

> vyraz := (x+y) ^2+1 / (x+y) ^2 ;

$$\text{vyraz} := (x + y)^2 + \frac{1}{(x + y)^2}$$

> normal (vyraz) ;

$$\frac{x^4 + 6x^2y^2 + 4x^3y + 4xy^3 + y^4 + 1}{(x + y)^2}$$

> subs (x+y=z , vyraz) ;

$$z^2 + \frac{1}{z^2}$$

> normal (%) ;

$$\frac{z^4 + 1}{z^2}$$

> subs (z=x+y , %) ;

$$\frac{(x + y)^4 + 1}{(x + y)^2}$$

> subs (x+y=freeze (x+y) , vyraz) ;

$$\mathbf{freeze/R0^2 + \frac{1}{freeze/R0^2}}$$

> normal (%) ;

$$\frac{\mathbf{freeze/R0^4 + 1}}{\mathbf{freeze/R0^2}}$$

> thaw (%) ;

$$\frac{(x + y)^4 + 1}{(x + y)^2}$$

⌈
⌊ >
⌊ >